

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4., II. EM.
Telefonszám: Lipót 974—24.
Minden pénz a lelkesítési hivatal címére küldendő.

Felölös szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS
Munkatársak:
Botár Imre
Buzogány Anna
dr. Csiki Gábor

Megjelenik havonként.
Előfizetési ára:
Egy évre 4 pengő

Torda: 1568. **HATÁRKÖVEK** Pozsony: 1848.
az unitárius egyház történetében. Ezekben a helyeken mondta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy az unitárius vallás bevett vallás (recepta religio).

Hóvirág.

„Az Ur házának plántái a mi Istenünknek pitvariban virágoznak”.
Zsolt. XCII. 14.

Ott, ahol én nevelkedtem, az erdő alján és a Nagybereken a tavasz első hirdetője te voltál, kis virág. Szent buzgalommal közeledtünk ilyenkor feléd társaimmal együtt, mint a zarándok, aki szívében hordja azt, amit keres. Szívünkben hordottunk mi is tégedet; hiszen te voltál a gyermeki lélek imádságos ébredésében jelképe az ártatlanságnak és a tisztaságnak. Amint először megpillantottuk a bokor tövében üde zöld száron csüngő fehér szirmaidat, az öröm árja reszketett a mi ereinkben. Benned láttuk a tavasz ígérését; benned láttuk saját magunkat. S önkénytelenül arra gondoltunk, hogy te az Ur házának plántája vagy Első azok között, amelyek a mi Istenünknek pitvariban virágoznak . . . És betelt a lelkünk áhitattal és kalapunkat levéve imádkoztunk; hálát adtunk a jó Istennek, hogy téged nekünk adott és minket neked. Ha őseink úgy szoktatnak vala, talán le is térdeltünk volna, mint valami oltár előtt, amint illik a természet templomában, ahol fű, fa, virág az Örökkévaló csodadolgait példázza a mi számunkra. Így is lehajoltunk, cirógatva-csókolgatva a te szüzi pártádat a viszontlátás édes örömében.

Másnap ismét ott jártunk az ismerős vidéken s tele tudóval szívtuk magunkba a szabadság üde levegőjét. Jól esett látnunk, hogy a te hóvirág-lelked nem változott. Másnap is olyan egyszerű, olyan tiszta olyan kedves voltál, mint azelőtt Csilingelő csengettyűid szava elkísért hazáig, elkísért a kicsiny kunyhóba, hol álmainkban szeliden elringatva halk muzsikával sugta fülünkbe; „Legyetek ti is az Ur házának plántái, mint én . . . Én nem bántam meg, hogy hóvirágnak születtem, mert én az örök Tavaszt hirdetem . . .”

És amikor az álomból való és a játékból munka lett és jöttek az ólomlábu napok és jött a kétség, jött a szenvedés és megindult a keserű könnyek árja és sirtunk, mint a záporosó, egy eltékozott élet romjai felett, újra te jelensz meg hármasszirmuiddal, hófehér lelkeddel, kikelet virága: *Galantus nivalis!* Igen, diákosan így hívtunk téged. S büszkék voltunk reá, hogy mi ezt is tudjuk. És tudunk sok mindent . . . Vajjon ott vagy-e még a herbariumban többi társaiddal, a foliánsok között, az édes Anyánk házi kincstárában? Ötven év terhével, ötven év porával győződ-e a versenyt? Mit mondok: ötven év! Hiszen ötven év az örökkévalóságnak csak egy perce. És te örök vagy, mint a gyermek, ki a borsón is „szépet álmodik” és örök vagy, mint a szimfónia, melynek utolsó fenséges akkordja angyalszárnyon viszi az üdvözült lelket igazi hazájába, az örök Harmónia mennyei birodalmába, hol az Ur házának plántái virágoznak . . .

Szerkesztő.

A legfőbb jó.

(Anonymus — XIV. század.)

Tudnunk kell, szeretteim, hogy igaz boldogságra csak az erényes élet árán juthatunk. Az Isten maga sem segíthet rajtunk, hogyha ez a mélységes vdgy nincs ott a mi lelkünkben. Éppen ezért nincs sok értelme annak, hogy a nagy elődök példáját vizsgáljuk s abból igyekezzünk megtanulni az isteni Gondviselés útjait. Sokkal jobb, hogyha csendesen önmagunkba elmerülve, kérdezzük, vizsgáljuk, hogy kik és mik vagyunk. Mi az emberi élet? — Ki az Isten? És mi célja van velünk? És mit várhat tőlünk minden körülmények között? Ezzel együtt azt is meg fogjuk érteni, hogy az örök üdvösség is csak egyetlen egy dologtól függ. És ha valaki igazán boldog akar lenni, „egy a szükséges dolog”: és ennek ott kell lennie, ott kell gyökereznie kinek-kinek a saját lelkében.

Kérdelek tőled: Mi ez az egy szükséges dolog? Válaszom ez: a lélek jósága. Az, amely a próbát már kiállotta, és önmagán felülemelkedett. Szóval ki nem mondható. Név:n nem nevezhető. Ki nem mutatható. De elég az hozzá, hogy ott van, mint az örök isteni jelenlét, mely a maga diadalát látja benne.

Ebben az örök szellemi „Egységben“ áll az igaz boldogság titka, az idvesség egyellen reménye. Teremtett állat, avagy annak munkája itt mitse számít. Minden az Istentől és az ő szent ckaratától függ. Őred bizom tehát magamat, történnék bármi; mert itt hibavaló az emberi segítség.

Isten, a legfőbb jó, elvégzi a maga munkáját az én lelkemben. Uj életet termet a romok között. Ald és világosit, épít és megszen'el, megbocsát és szeret, megvált és üdvözít, hogyha mindezekben a csodatételekben magam is résztveszek a szomju lélek krisztusi áhítatával.

P. b.

Felekezeti surlódások.

A mult év őszén élénk vita folyt különböző keresztény felekezetek vezető emberei részéről, amely élénk tárta a keresztény felekezetek között fennálló diszharmóniát. Felelős állásban lévő politikusok közbenjárására azután a vita elhallgatott. E szélcsend lehetővé teszi, hogy a kérdéshez mi is hozzászóljunk, mert most már a vita — legalább egyelőre — befejeztetvén nem vádolhatnak azzal, hogy bírúi toljuk fel magunkat.

Szerintük meddő dolog a jelen vitában a multat feszegetni, azt a keserű multat, amely jó, hogy el-tűnt a maga véres valásharca'val. Borítsunk fátyolt arra, jobb ez, mint újra feltépni a régi sebeket különösen akkor, ha az tűnik ki e multból, hogy azokat a sebeket kölcsönösen osztogatták. Egyébként a theológusoknak nem igazi kenyeré a história és a theológia ismerete nem biztosíték arra, hogy valaki igazán objektív tudjon lenni a mult megítélésében; ahhoz nagyobb elmélyülés szükséges a történelemben.

1) Így pl. egyik vitás pontban az a történelmi igazság, hogy a multban mindkét vitatkozó egyház — a katolikus és református nem nagyon volt türelmes sem egymással, sem más egyházzal szemben. Hogy egymással szemben türelmetlenek voltak kell-e bizonyítani? Ott vannak egyrészt a reformátusok és evangélikusok gályarabjai, a pozsonyi katolikus vértörvényszék áldozatai — viszont másrészt számtalan katolikus pap (jezsuiták, más barátok és világi papok) áldozatul estek a kurucoknak, akiknek javarésze református volt. x)

Hogy viselkedtek az egyházak harmadik félle szemben? Erre a legjobb például kínálkozik az unitárius egyház, amely Erdélyben mindkét vitatkozó egyház befolyását és hatalmát megérezte, hogy ne mondjam átszenvedte. Az unitáriusok története a multban történekre vonatkozóan mindkét egyház türelmetlenségéről beszél.

A tizenhetedik században Erdélyben a református egyház volt a fejedelmek vallása, amelyet a rendek többsége is követett. E kornak »köszönhetjük« deési templomunk elvételeét a reformátusok javára, a háromszéki eklézsiáink javarészének megsemmisítését s az unitárius megmaradottaknak a ref. püspök felügyelete alá helyezését stb. Mindez persze a szombatoság ürügye alatt történik. De leginkább a lelkiismereti szabadságba vágó volt első Rákóczy Györgynek az a ténykedése, hogy a deési egyezésben (complanatió) előirta, mit szabad hinnünk s világi törvényekkel fenyegette azt, aki nem azt hiszi, amit a törvény előirt.

A tizennyolcadik században fordult egyet a kerék s a Habsburgokkal a katolikusok kerültek hatalomra Erdélyben. Ők már nemcsak templomainkat (Kolozsvár, Torda) nemcsak főiskolánkat vették el, hanem a hivatalokból és közéleti szereplésből is kizárták hiteinket. Tehát míg a tizenhetedik században háttérbe szorítottunk, a tizennyolcadik században a katolikusok részéről már üldöztettünk. Végre második József felvilágosodása előttünk is megnyitotta az érvényesülés terét.

A mi szomorú tapasztalataink szerint tehát csak fokozati különbség van a reformátusok javára a türelmesség dolgában. Hogy léteztünk s jogaink voltak Erdélyben, azt saját magunk vívtuk ki Dávid Ferencz által s János Zsigmond unitárius fejedelem jóvoltából. Enélkül sem a reformátusok, sem a katolikusok el nem ismertek volna, amint nem ismertek el a tulajdonképpen Magyarországon. Itt csak a tizenkilencedik század liberálizmusa hozott felszínre az 1848-i nagy napokban.

Türelmes a multban először a mi Dávid Ferencünk volt, ennek bizonyítéka az 1568-i tordai országgyűlés határozata. Az ő türelmességének forrása az a meggyőződés, hogy a hit dolgában minden erőszak és kényszer hibavaló. A türelmességének másik alapja, hogy az ujkorban fejlődik ki s a tizenkilencedik században hozza gyümölcsseit: az ember egyéniségének tisztelete. Ezt csak a társadalmi élet individualiztikus alapon való kifejlődése hozza létre; a szabad-

*) L. Acsády I. Magyarország Buda visszafoglalásakor 53. lap.

elvűségnek egyik alaptétele a türelmesség.

Az inkvizitorok, a vallásharcok hősei ellenben azt hitték, hogy Isten dicsőségét munkálják, ha embertársaikat üldözik. A gyűlölet náluk erősebb volt a szeretetnél.

2.) Még meddőbb kérdés annak hánytorgatása melyik az igaz magyar egyház s melyik nem. A történelmi igazság az, hogy mindkét vitázó egyház magyar, aminthogy nem is lehet más. Ezen a tényen nem változtat az a körülmény, hogy egyeseket fel lehet hozni, akik hazaárulók voltak. Kolonics valóban a magyarság ellensége volt s ha ezt a katolikusok nem ismerik be, úgy hibáznak. De bár ő esztergomi érsek volt, mégsem lehet egy ember bűnét az egész egyházra hárítani: mert hiszen ugyanekkor élt második Rákóczi Ferenc is, ez a buzgó katolikus és tündöklő hazafi, akinek áldozatkészségén és önfeláldozásán megtört Kolonicsnak minden ártalmas szándéka.

Amint a katolikus magyar a tizenhetedik század első felében németpárti volt, úgy a református magyar törökpárti volt: egyik is, másik is idegen segítségtől várta az ország sorsának megjavulását; később a reformátusok az alkotmányvédők ellenzékét alkották a király és kormánypárti katolikusokkal szemben. A kormánypártiság általában sohase lehet valami népszerű dolog s voltak a kormány vezéremberéi között bizonyára egyesek, akik saját érdeküket a hazáéknak elébehelyezték, de a katolikusok egészükben azért csak jó fiai voltak a hazának. Azután ne feledjük el, hogy a Habsburgok minden magyar alkotmányosság ellenére tulajdonképp abszolút hatalommal uralkodtak a tizenhetedik században s a kormányzat igazi fejei osztrákok, csehek voltak, a magyar katolikus kancellároknak, tanácsosoknak stb. csak alárendeltebb hatáskör jutott, az igazi felelősség tehát az előbbieken van. A katolikusok bizonyára sok mindent elnéztek a királynak azért is, mert az is katolikus volt s abban a korban a vallás volt a domináló tényező, nem pedig a nemzeti eszme.

Aminthogy a kálvinizmus sem elsősorban nemzeti szempontból volt akkor ellenfele a Habsburg királyoknak, hanem saját vallásszabadsága biztosításáért, azután meg az államot is úgy akarta kormányoztatni, mint ahogy egyházában megszokta a presbyteriális és zsinati egyházi alkotmányával, szóval képviseleti rendszerrel. Ez a »szabadság« az, amelyért a tizenhetedik században harcolnak, s nem a tizenkilencedik vagy huszadik század nemzeti, liberális vagy demokratikus eszméje. A tizenhetedik század szabadságeszméje még rendi, inkább arisztokratikus színezetű. Az abszolút királyság volt a Habsburgok ideálja s a katolikusok inkább türték az abszolútizmust, mert egyházukban is megszokták a tekintélyek tiszteletét, a hierarchikus rendszert; a kálvinisták a rendi alkotmánynak voltak hívei s ellenfelei a királyi abszolútizmusnak, mert ez az abszolútizmus vallási téren is a maga akaratát érvényesítette a cuius regio, eius religio elve alapján.

Tulzás tehát az, ha azt állítják a kálvinisták, hogyha ők nem lettek volna, most nem volna Magyarország; mert hiszen Zrinyi Miklós, második Rákóczi Ferenc, Deák Ferenc stb., akik katolikusok voltak

sem türték el mindent a Habsburgok abszolútizmusának.

A kálvinizmusnak igenis köszönhetjük a rendi szabadságunkat, az alkotmányosságra való törekvést azt, hogy itt sohase győzött teljesen, úgy mint Európa más országában, az abszolútizmus, az alkotmányos jogfolytonosság nemzedékről-nemzedékre megmaradt.

3) Hogy állunk a jelenben? A jelenben a választás szabadságot veszély nem fenyegeti, hiszen az még Romániában is biztosítva van. Ugy a vallási, mint a nemzeti kisebbségek kérdése nemzetközi ügy s azt már oly könnyen megsemmisíteni nem lehet. A bevett vallások között a jogegyenlőség megvan, hanem azért az állam részéről lehet részrehajlás egyes felekezetekkel szemben az állami segély dolgában, továbbá kísérletezés a »numerus clausus« alkalmazásában.

Már a békében emlegette a felekezetek »számarányát« br. Barkóczy kultuszminisztériumi min. tanácsos, a katolikus reakció vezére s oda célzott beszédével, hogy az állami (különösen az ő hatáskörébe tartozó tanügyi) állások betöltésénél figyelembe kell venni a felekezetek számarányát. Tehát, ha pl. a reformátusok országos százaléka: 20, akkor minden 100 állami tanár közül 20 lehet református. Képzhető, milyen jól jártunk volna mi unitáriusok emellett a rendszer mellett, akiknek országos arányuk 0.4 százalék volt. br. Barkóczy honmentő eszméje akkor szélesebb körökben nem keltett visszhangot s az ő kísérletezésére csak azok emlékeznek, akik az ő igazgatásának szenvedő részesei voltak.

Eszt a »számarány« kérdését elevenítette fel az állami élet egész körére vonatkozólag gr. Zichy János, a keresztény párt egyik vezére. Nem tudjuk, hogy a jogegyenlőség korában szükség van-e komoly vitára e kérdésben? Azt még értenők, ha a gróf ur hitsorsosait buzdítaná, hogy minél több és befolyásosabb állást igyekezzenek betölteni az állam és társadalmi életben egyházuk és hazájuk javára, de hogy a többség s a számarány alapján követelje minden téren a vezetést — ez a követelés érthetetlen és kivihetetlen.

Állami hivatalok elnyerésére a feltételeket egy jogállamban az országos törvények határozzák meg, amelyek előírhatják mint feltételeket: honpolgárságot, bizonyos életkort s a szükséges képesítést, de nem írják elő — ugymint 1848 előtt volt — a nemesi származást, sem pedig egy bizonyos valláshoz való tartozást.

Egyes katolikusoknak ilyenirányu, a jogegyenlőséget sértő kísérletei anakrónizmusok, idejüket multák s amennyiben az efféle kísérletekkel a protestáns testvéregyházak szembeszállnak, úgy az unitáriusok is e tekintetben egyetértenek velük. Csak ne lődözzünk vebekre ágyukkal s ne keverjük belé a multakat olyan értelmezésben, ahogy a történelmi igazságoknak nem felel meg. Egyes katolikus papok és mágnások kijelentései mindjárt ne hozzanak ki a sodrunkból. Az én szerény körömben szerzett tapasztalatom szerint a katolikus középosztály türelmes s igyekezzünk higgadt érveléssel erre az intelligens osztályra hatni, azt hiszem ez sikerülni is fog. De, ha tüllovünk a célon olyan állításokkal, hogy őseik nem jó magyarok stb., épp azt az osztályt sértjük meg önérzetében s az ellenkezőt érvük el, magunkra haragítjuk őket.

Igyekezünk minden más felekezeten lévőt az egyéniség tiszteletére bírni, türelemre s a Dávid Ferencz nézetére, hogy a hit dolgában senki erőszakot ne alkalmazzon. A mult felvilágosult emberei közül erre a nézetre jutott már második Rákóczi Ferencz is, akinek következő szavai bizonyítják ezt *) »Megtfontoltam, óh örök igazság, hogy a hit, a te világságod, nem emberi munka eredménye. Fáradozásom végső célja a szeretet visszaállítása és az egyenetlenség, gyűlölség és az ezekből netán eredhető vérontás okainak megszüntetése. Magyarország királyainak szokása szerint azoknak a törvényeknek megtartására, amelyek a különböző vallásokat az országba befogadtak, megesküdtek és ezek a törvények az erőszakoskodásokat tiltják. A fejedelem kérheti gyóntatója és tanácsosai véleményét, de emlékezzék meg arról, mindig, hogy ezek is, amaz is ember és azért előbb vizsgálja meg a szeretettől vezérelve a lelkiismeretét... Szóval ő minden alattvalójának igaz atyja akart lenni, türelmes volt a nem katolikusokkal is s fényesen megcáfolta azt az alaptalanul felhangzó vádat, hogy aki türelmes közömbös hitében. Mert hisz tudvalévő, hogy ő nála hitbuzgóbb kevés ember volt.

Szegény, csonka hazánknak éppen jelenleg nincs szüksége vallási vitákra s az ebből folyó széttagoltságra. Felekezeti békére van szüksége, akkor lesz erős Magyarország s reméljük, ismét nagy.

Botár Imre.

Szózat az Unitárius Nőkhöz.

Az Unitárius Nőszövetség jövő hónap 21.-én, husvét utáni csütörtökön tartja közgyűlését. Itt a lezárolás ideje. S ahogy végigtekintünk az elmúlt évek munkáján, azt látjuk, hogy a körülményekhez képest eleget dolgoztunk, de nagyon keveset ahhoz képest, amennyit kellett volna és amennyit lehetett volna, ha többen és nagyobb igyekezettel dolgozunk. Ezerekre megy az unitárius nők száma csak itt a fővárosban és mégis elenyésző csekély a száma azoknak, akik a Nőszövetségben csak névleg is szerepelnek és még sokkal kisebb azoké, akik a tényleges és kellő munkában is részt vesznek. Pedig eredményt csak úgy érünk el, ha a Nőszövetség munkájában minden egyes unitárius nő erejéhez mérten részt vesz. Az anyagi áldozat, amit kívánunk, — egész évre 1 pengő — igazán elenyésző csekély és mégis, ha ezt mindenki lefizetné, már tekintélyes összeg gyűlnék össze. De még ennél is fontosabb a szeretet, az érdeklődés, a kölcsönös vállvetett munka.

Unitárius Asszonyok és Leányok! Akarjátok-e aránylag csekély önmegtartózkodással és áldozattal megmutatni azt, hogy igazán hithű unitáriusok és jó magyarok vagytok? Akartok-e sok nehézséggel küzdő egyházunk segítségére sietni? Akarjátok-e magyar egyházunkon keresztül az egész magyarság ügyét szolgálni? El sem tudom képzelni, hogy legyen közöttetek egy is, aki ezekre a kérdésekre nem-el válaszolna. Ha volna ilyen, az igazán csak névleg viseli az unitárius és magyar nevet és csak szóval követője a mi Jézusunknak.

*) Rákóczy Önéletrajza, magyar fordítás Domján Elekától. 180. lap.

Hogy ti nem ezek közé tartoztok, bizonyítsátok be azzal, hogy nagygyűlésünkön teljes számmal és egész szívvel részt vesztek. Hozzatok oda kész tervek, indítványokat, mi hálásan fogadjuk, meghallgatjuk és követjük is, ha ezzel szövetségünk és szeretett egyházunk ügyét előbbre vihetjük.

Szeretettel vár benneteket

az Unitárius Nőszövetség elnöksége.

Országos gyűjtés.

(IX. közlemény).

A beérkezés sorrendjében halás köszönettel közöljük a gyűjtők nevét és a gyűjtőik végösszegét, amint következik:

289. Rédiger Béla (Győr)	100.000
290. Séthy Antal (Budapest)	50.000
291. Boros Áron (Hódmezővásárhely)	50.000
292. Lőrincz Dénes (Budapest)	100.000
293. Ferenczy István (Szakmár)	200.000
294. Zsigmond Lőrinc (Budapest)	258 500
295. Székely Mózes	485.000
296. Derzsy Lajos (Szajol)	150 000
297. Kolb Erzsike (Budapest)	173.000
298. Székely Ferenc	220.250
299. Péterfy István (Nyirbogát)	50.000
300. dr. Derzsy Andor (Vác)	60 000
301. Bakondi István (Tiszabó)	150.000
302. Derzsi Julia (Budapest)	700.000
303. Török Kálmánné	240.000
304. dr. Karácson István (Budapest)	2,085.900
305. Gál Zsigmond (Makó)	100.000
306. dr. Kozma Jenő (Budapest)	1,050.000
307. László János (Szeged)	240.000
308. dr. Nyirő Gézané (Budapest)	210 000
309. Fejér Domokos (Rákospalota)	26.000
310. Máthé Béla (Poroszló)	150.000
311. dr. Borbély Gyula (Miskolc)	120.000
312. dr. Péter Aladár (Orosháza)	1,400.000
313. Agh József (Budapest)	50.000
314. Farkas Zsigmond (Törtel)	170.000
315. Unitárius Leányegyházközs. (Debrecen)	5,000.000
316. dr. Molnár Jenő (Budapest)	50.000

I.—IX. közlemény összege: 89,638.526

Ez összeg egyezik a m. kir. Postatakarék-pénztár 1925. évi 15. számlakivonatával. Teljes tisztelettel:

az Egyházközség Gondnoksága.

Horshaga.

(Svédország).

Ha Stockholmból elindulva, három órai hajót után partra szállasz So'öben, már láthatod a zöldülő horshagai félszigetet, szép piros csónakházával. Motorcsónak visz tovább s mind közelebb jutsz céloddhoz. A nagy tölgyek és a parti sötány már kivehető, de a házból mégem látszik mig egész közelébe nem érsz, amikor egyszerre kibukkan a nagy fák mögül a svájci stílusban épült nyaraló. A vidék gyönyörű és maga Horshaga párját ritkítja. Területén mindent megtalálsz,

szép kertektől kezdve az őserdőig. A komor fenyőtől a vidám nyírfaig. — Ha szomorú vagy, ülj le a nyírfaik közé, ahol a zöld leveleken aranyosan süt át a nap, a fehér törzsek között kéklik a tenger. — Csakhamar kimondhatatlan öröm tölti be szivedet ennyi szépség láttára. — Vagy kelj fel korán reggel, s ülj a kikötőnara horgoddal. Az éj menekülőben van, a nap kél, s a tükörsima tengerbe vadászó csukák nagy ezüst karikákat ütnek — míg te az egyik szép sügért a másik után huzod fel — lehet-e ennél szebbet képzelni? A dél midőn szépségéért sem cserélnék el egy augusztusi estét a horshagai verandán, amikor a hold ezüstös szór a tengerre, és a nagy óriás tölgyek levelei titokzatosan suttognak — Szótlanul ülünk, hallgatva igaz meséjüket rég elmúlt időkről, amikor még az óriások és erdei manók tanyáztak itt, hogy azután lassan, elúzva az embertől elpusztuljanak. Az ember erdőt vágott, köveket tört, épített és dolgozott, de a vad tengeri természetet nem bírta legyőzni. Az erősebb, nagyszerűbb az embernél. A tenger és annak partjai nem hajolnak az emberi iga alá, és éppen ebben rejlik különös varázsuk.

Horshaga, 1926, augusztus hó.

Dr. Pándyné-Hjelt Aino.

IFJUSÁGI ROVAT.

Beszámolónk az unitárius-bálról a leghálásabb feladatok közé tartozik, mert csak jót, szépet és eredményeset írhatunk róla. A Dávid Ferenc Ifjusági Egyesület a legéletképesebb alakulatok közé tartozandóságáról tett tanubizonyságot akkor, mikor vállalkozott arra, hogy a tavaly szünetelő bálját nem csak felújította, hanem azt méreteiben ki is bővítette és impozánssá tette. Az elhatározást tett követte, az eredményt pedig siker koronázta. S e siker elérésében legelső sorban Hosszu Kálmán egyesületi elnököt illeti a dicséret, akinek a személyében megtalálta az egyesület azt a rátermett lelkes ifjút, akinél a munkakedv és az akarás egyszersmind megvalósulást jelent. Az előkészületekben nagy tevékenységet fejtett ki Gálffy Kálmán főtitkár és Borbély András, de mellettük az egyesület minden tagja a legnagyobb agilitással dolgozott azon, hogy mind erkölcsi, mind anyagi tőkét biztosítsanak maguknak. A tánc rendezése körül Borbély Pál cigányvajda a nála megszókött ügyességével és jártasságával általános elégedettséget váltott ki a közönség soraiból. De még fél munkát sem végezhattünk, ha nem lett volna hátunk mögött az unitárius társadalom és annak barátainak támogató keze és biztató szive. Mert magában mit ér a tüzhely, ha nincs meg hozzá a tüzelő anyag. Ezt a meleget sugárzó anyagot kapta meg a hontalanná vált székely ifjuság az unitárius társadalomtól, amely mindenkor atyailag megértően karolta fel a tanuló ifjak törekvéseit. Most is közös vágyak teljesedtek akkor, amikor Erdélyből, az ősi hazából szanaszét széledt hívek összejöttek, hogy a localpatriotismust is ébren tartva, pár kedves órát töltsenek régi ismerőseik körében s ugyanakkor gondoljanak azokra az elhagyatott magyar tanulóokra, akik kény-

telenek voltak még a szülőföldjüket is otthagyni, hogy nyelvüket megvédhessék a legnagyobb nélkülözések árán is. Megértő és emberbaráti szívekre találtunk, amit igazol a kétszáznál nagyobb számú bálvédnöki névsor és védnökeinek áldozatkészsége. Ez uton is hálás köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik erkölcsileg és anyagilag is voltak szívesek munkánkban bennünket támogatni. És itt e helyen elsősorban említem meg szeretett főpásztorunknak, Ferenc József püspök ur öméltóságának nevét, aki igen meleg sorok kíséretében volt szíves elfogadni a táncestély fővédnökségét. Sajnos, a patriarchális kora miatt az estélyen nem vettek részt, de lélekben bizonyára közöttünk volt. Szükségesnek tartom annak a megemlítését, hogy a báli összes bevétel 1800 pengő körül van, melyből circa 800 pengő a tiszta jövedelem. Természetes ez csak hozzávetőleges számítás, mivel a végleges elszámolás még nem történhetett meg már azért sem, mivel még mindig hozzá a postak a védnöki díjat, ami tehát késlelteti a végleges kimutatást. A következő számban közölni fogjuk azoknak a jóakaróinknak a nevét, akik anyagi támogatásaikkal hozzájárultak estélyünk sikeres megrendezéséhez. Ezt pedig tesszük azért, hogy megörökítsük magunk számára azoknak az emléket, akik áldozathozataluk alkalmával azt tartották szemük előtt, hogy aki az ifjuságnak juttat, az a nemzetnek ad. Még a legelején kellett volna magáról a bálról említést tenni. Ez febr. 19-én a Lloyd-palota nagytermében folyt le, amelyen az egyházi előkelőségek, élén Józán Miklós püspöki vikárius, főrendiházi taggal és a világi notabilitások tekintélyes száma emelte az estély fényét. Rövid műsor után Koczé László erdélyi cigányprimás rázendített az »Ott ahol a Maros vize messze földön kanyarog« c. csárdásra, amelyre a fiatalok megkezdték a táncot s a reggeli órákig a legkitünőbb hangulatban töltötték az időt s mindenki a legjobb emlékekkel távozott.

Borbély András

HIREK

Telefonszámunk: Lipót 974—24

Istentiszteletek a fővárosban és a környéken Minden vasárnap d. e. 11 órakor az V. **Koháry-utcai** templomban. Minden hó **második** vasárnapján d. u. 4 órakor a VIII. **Csobánc-utcai** elemi iskolában. Minden hó **utolsó** vasárnapján d. e. 11 órakor **Pestszentlőrincen** az állami telepen a polgári iskolában.

Esketést, keresztelést, temetést egy nappal előbb kell bejelenteni. Ezt saját érdekében mindenki tartsa szem előtt **Hivatalos órák: délelőtt 9—12-ig, délután 2—4-ig.**

Nőszövegségünk minden hó **második** csütörtökén délután 5 órakor tartja üléseit a lelkészi hivatalban, ugyanakkor bibliamagyarázat.

Rendőreink részére külön Istentiszteletet tartunk minden hó **harmadik** csütörtökén este 6 órakor.

Lakásváltoztatás esetén egy levelezőlapon kérünk értesítést az új címről, hogy lapunkat pontosan kézbesíthessük.

Mindenkit kérünk, aki postautalványon, vagy csekkalapon pénzt küld a budapesti lelkészi hivatal címére, hogy az utalványnak vagy csekknek magánközleményekre szolgáló helyén **írja meg világosan azt, hogy adóra, ujságra, a Dávid Ferenc Egylet Közművelődési Szakosztályának (Patronage), Az Ifju ági Dávid Ferenc Egyletnek céljára, vagy valami egyéb célra kívánja elkönyveltetni.**

A budapesti lelkészi hivatalban a pénztár kezelését 1927. január hó 1-től Gál Miklós nyugalmazott lelkész vette át és hivatalos órákat tart mindennap d. e. 9—12 ig és d. u. 2—4-ig.

Ha egy családban betegség, vagy egyéb baj támad, ha valamely család tagja kórházi ápolás alá kerül, hozzátartozói levélben, vagy telefonon értesítsék a lelkészi hivatalt erről, hogy amennyire erőnktől telik, enyhítsük testi-lelki fájdalmát, szenvedő testvérünknek.

Angol társalgás február 25-én, pénteken este 6—7-ig a lelkészi hivatalban.

Konfirmáció Március első vasárnapján (6-án) d. u. 4. órakor kezdődik a konfirmációi oktatás. Jelentkezni már most lehet. Minden 14 életévét betöltő fiú és leány jelentkezék idejében, hogy ki ne maradjon a sorból késői jelentkezés miatt. Az ünnepélyes konfirmálás, megáldás és az első urvacsora kiosztása május 26-án, áldozócsütörtökön lesz a Koháry-uccai templomban. (de. 11. órakor.) Erre a Budapesthez tartozó szórványok konfirmálóinak is el kell jönniök.

Erdélyi Unitárius Naptár kapható korlátolt számban a lelkészi hivatalban. Ára 1 pengő. Aki szereti az otthoni erdélyi szellemi táplálékot, rendeljen belőle.

A templomi hangversenyről — bár egy hónapja múlt már — meg kell emlékeznünk. Még a fülünkben cseng a dal, még halljuk a zenét, amely akkor szárnyaira vette lelkünket s emelte fölfelé, mint ködfelhőt a reggeli nap melege. Nem is próbálkozunk meg azzal, hogy szavakat keressünk, amelyek méltó foglalatjai lehetnének dragadtatásunknak, gyönyörűségünknek. Nem is próbáljuk meg, hogy a hangverseny művésznőit és művészeit szavakkal dicsérjük s méltassuk, mert szegényes ruha lenne minden szó tehetőségük s művészetük ragyogó tésztén — csak köszönjük nekik. Köszönjük sokszor. Köszönjük a magunk nevében... Köszönjük a múltábu fiunk nevében a muzsikát... az éneket... a költeményt s özv Fábry Edéné urasszonynak köszönjük, hogy az egészet összehozta, rendezte, hogy egy órára felszabadította lelkünket — és, hogy egy elesett gyermeknek járt segítséget a földön.

Az új magyar Országgyűlés két házának két unitárius tagját, Józán Miklós főrendiházi tagot és dr. Kozma Jenő alsóházi képviselőt ünnepelte baráti körben a »Magyar-Világ« fűhár asztalánál febr. 11-én egy kis társaság. Nem hivatalos ünnepély, hanem a baráti lelkek örömeinek megnyilatkozása nyert kifejezését azokban a beszédekben, amelyekkel köszöntötték, üdvözölték egyházunk két parlamenti tagját.

Dr. Nyiredy Jenő gondnok fia Józán vikárius főrendet, dr. Csiki Gábor missziólelkész pedig Kozma Jenő dr. országgyűlési képviselőt köszöntötte fel. Közvetlenül őszinte és jóízű humorával Molnár Jenő dr. a Józán vikáriussal együtt töltött diákkor bájos emlékeiből idézett, minden hallgatónak gyönyörűségére. Amit a szónokok ott az asztal mellett kívántak, azt kívánjuk nekik mi is. Tartsa meg az Isten mindkettőjüket hazánk és egyházunk hasznára sokáig.

Nagypénteken budapesti templomunkban d. e. 11 órakor Istentiszteletet tartunk. Régi otthoni szokás szerint a »Passiót« is énekelni fogjuk. Imádkozik s prédikál Biró Lajos.

Husvétii ünnepünk mindkét napján osztunk urvacsorát. I. napján prédikál Józán Miklós püspöki vikárius, urvacsorát oszt dr. Csiki Gábor misszió lelkész. II. napján prédikál dr. Csiki Gábor, urvacsorát oszt Biró Lajos.

Debrecenben április 24.-én, vasárnap tart ünnepi Istentiszteletet d. e. fél 11 órakor Józán Miklós püspöki vikárius a Kossuth-uccai ref. templomban, ugyanakkor urvacsorát is oszt. Debrecenből jövet meglátogatja: Fűzesgyarmat, Dévaványa és Mezőberény egyházközösségeket, ahol esperesi vizsgálatot is tart.

Pápán, az ottani ref. Nőegyesület meghívására 1927 március 20.-án a Nőegyesület vallásos estélyén előadást tart Józán Miklós püspöki vikárius.

A Bethlen Gábor Szövetség által minden hétfő szerdáján este fél 7 órakor a Deák-téri iskola dísztermében (Bejárati IV. Sütő-u. 1.) tartandó előadásorozatból különösen felhívjuk híveink figyelmét az április 6.-iki előadásra, amelyen Józán Miklós püspöki vikáriusunk beszél. Előadásának címe: »A protestáns teendői a nemzeti egység megteremtése körül. Az előadásorozatot egyébként itt közöljük. Március 16.-án Puky Endre a képviselőház alelnöke: Mit tehet a protestáns ember a politikai küzdelem megnevelésében? Március 23. Lechnitzky Gyula tanár: A protestáns hivatása a nemzetnevelés és kulturpolitika terén. Március 30. Szabó Imre ref. lelkész: Az egyházak nemzetnevelői feladata. Április 6. Józán Miklós unit. püsp. vikárius: A protestáns teendői a nemzeti egység megteremtése körül. Április 20. Kuthy Dezső az ev. egyet. egyház főtitkára: A protestáns jelenlegi helyzete a világon. Április 27. Göde Lajos ref. püspöki másodlelk. Mit köszön a magyar nemzet a protestánsnak? Május 4. Zajti Ferenc író: A magyar protestáns hivatása a rokon keleti népek nagy megmozdulásában. (Vetített képekkel.) Belépődíj nincs. Mindenkit szívesen látunk.

Virágvasárnapján Miskolcon is urvacsorában részesülnek híveink. Józán Miklós vikárius ur fog Istentiszteletet tartani az evangélikus templomban d. e. 11 órakor, április 10.-én.

Ferenc József püspök ur és felesége influenzában megbetegedtek. Az első rossz hírekre aggodalom fogott el mindnyájunkat, de ma már megnyugtató értesítést kaptunk arról, hogy javulás állott be a betegek állapotában és a teljes felgyógyuláshoz meg van a remény. Isten adja, hogy úgy legyen mielőbb.

Tisztújító közgyűlést és Kéblitanács ülést tartott a budapesti Egyházközség március 6-án délután. A kébli-Tanács az 1926 évi számadást vizsgálta felül. A számadás végső eredménye a következő: Bevétel 1926 évben 437.192.392 kor. Kiadás 1926 évben 427.132.651 kor. Maradvány: 10.059.741 kor. Tehát az 1927 évre készpénzben átvitetett Tízmillióötvenkilencezerhét száz negyvenegy papirkorona, azaz 804 pengő 77 fillér. A közgyűlés tisztújítással foglalkozott. Az új Kébli-Tanács tagjait, gondnokokat és más egyházi hivatalnokokat választott. Új gondnokká választott dr. Fálffy Mór, a Földtani Intézet nyug. igazgatója, a körü felügyelő — gondnokká választott Dimény Mózes postafőigazgató helyébe.

Március 15-ét a Dávid Ferenc Ifjusági Egyesületbe tömörült budapesti unitárius ifjuság az unitárius templomban, gyönyörű sikerű műsoros ünnepély keretében ünnepelte meg. Az ünnepi szónok Nyiredy Géza magasszárnyalásu beszédben méltatta a nap jelentőségét s a többi kiváló szereplővel: Tárcza Ilonkával, Nagy Ilonkával, Kiss Jenővel, dr. Molnár J. Antallal s a Poós Margit vezette kedves leánya dalárdával együtt a nagy naphoz méltó áhitatot varázsolt a templomot zsufolásig megtöltő érdeklődő közönség szívébe. A hangulatot mely mindenkit betöltött, legjobban fejezte ki az ünnepélyt bezáró Józán Miklós püspöki vikárius gondolata: március idusa reményt ébreszthet valamennyiünkben, akik látjuk a feltörő életerős unitárius magyar ifjuságot.

Unitárius Irodalom fáján mostanában két szép virág nyílt. Két könyv, amelynek mindenkét szeretnénk hiveink kezébe adni, hogy el ne menjenek mellettük úgy, hogy meg se lássák. Gyallay Domonkos ismert írónk: »Vaskenyéren« című regénye egy pillanat alatt meghódította az irodalmi világot. Lapok kritikuskok nyilatkozata szerint: Egy új Herceg Ferenc, jelent meg Gyallay Domonkos írói tollában Ajánljuk minden hívünknek vegye meg s olvassa el a szép Torockó vidékén játszódó regényt. A másik könyv egy világszerte ismert, nagyrabecsült és tisztelt unitárius tudósnak Brassai Sámuelnek életéről beszél. Dr. Boross György egyházi főjegyző munkája a könyv, amelyben gondos és alapos utánajárással sok személyestapasztalattal felszerelve és felkészülve hűséges tükörképét adja annak a léleknek, melynek nagysága előtt meghatódva hajtja meg ma is a tudós a fejét. Mindkét könyv megrendelhető a »Studium« könyvesbolt (Museum körút) útján.

A budai ref. Egyházközség gróf Bethlen István miniszterelnököt egyhangulag presbiterré és az egyház község gondnokává választotta.

Az »Egyházi Értesítő« eddigi szerkesztője dr. Szabó Imre ref. lelkész egyéb sok munkája miatt megvált a lap szerkesztői állásától, melyre Göde Lajos püspöki másodlelkézt hívták meg. Az új szerkesztő a régi kipróbált vezető nyomain kíván maradni, meg tartván azt a tiszta kálvinista szellemet, amely lap-társunkat eddig is jellemezte. Isten áldása legyen az új vezető munkáján.

Gyulán március 27-én (vasárnap) tartja első tavaszi Istentiszteletet Józán Miklós vikárius ur az o'tani

ref. templomban. Gyula környéki hiveinket is meghívjuk az Istentiszteletre és az Urvacsorában való részvételre.

Dávid Ferenc Egyletnek április 8-án (péntek) este 6 órakor a Koháry ucai templomban tartandó Vallásos estélyén Gál Miklós nyugalmazott lelkészünk tartja felolvasását: »Epizódok Jézus életéből modern megvilágításban« címen.

Ennek a komoly és érdemes tárgynak a meghallgatására és a zenei résznek művészi élvezetére szeretettel hívunk mindenkit. Estély után a szokásos vacsorát is megtartjuk.

Haltottaink: Beesky Kálmánné, Józán vikárius ur nagybátyjának felesége 77 éves korában Tordán, Székely Dénes földbirtokos 77 éves korában Tordán, kiskoru Lázár Dénes 4 hónapos korában Budapesten, Kovács Juliska, Kovács Lajos brassói lelkészünk leánya 18 éves korában Budakeszin, Patik Tamás 21 éves korában Budapesten, Almássy Zoltán főhadnagy 36 éves korában Budapesten, özv. Knöpfler Károlyné 78 éves korában Pestszentlőrincen, Pap Lajos 56 éves korában Budapesten és Imre Ferenc 27 éves korában Budapesten meghalt. Béke és nyugalom legyen párnájuk a földben s üdvösség hajnala virradjon fel rájuk a mennyben.

A Kormányzó Ur őfőméltósága március hó 12-én (szombaton) déli 12 órakor fogadta kihallgatáson Józán Miklós püspöki vikárius urat, Az audiencián — amely egy negyed óráig tartott — a Kormányzó Ur szeretettel érdeklődött egyházunk ügyei iránt. Józán vikárius ur pedig megköszönte azt a kitüntetést, amelyben a Kormányzó Ur legutóbb részesítette, egyházi munkájának elismeréséül.

Az Unitárius Nőszövetség nagygyűlése. E. évi április hó 21-én, csütörtökön d. u. 5-órákor az unitárius templomban a nőszövetség nagygyűlést tart, melyre szeretettel meghív és vár minden unitárius asszonyt, társadalmi különég nélkül. A nagygyűlés tárgya és vitatele: »Mit tehetnek az unitárius nők hazájukért, vallásukért és egymásért és miként lehetne asszonyainkat kivétel nélkül egyesületünkbe tömöríteni? Aki szereti hazáját, hű egy Isten hitéhez, az jöjjön, hogy a hitben és szeretében együtt lehessünk mindannyian.

Budapest, 1927. márc. 13. A Budapesti Unitárius Nőszövetség vezetősége.

**Az „Unitárius Értesítő“
minden unitárius család asztalán ott legyen!**

BERDE LAJOS

cipészüzlete

Budapest. II. Batthyány-utca 48. szám.

Férfi- és női cipőt mérték után készítek. Javítását is vállalok. Mérsékelt árak. Hó és sárcipők szakszerű javítását vállalom.

BIRTALAN LAJOS

kárpitós és diszitő

BUDAPEST, VII., AKÁCZFA-UTCA 58.

Elvállal angol bőr-, szalon- és függönydiszítéseke továbbá szabadon álló ottomán ebédlő-diványok rugganyos ágybetétek, matracok, ablakrolók készítését és autók párnázását a legjutányosabb áron. Vidékiek soronkívül pontosan kiszolgálják. Szőnyegek, függönyök megóvását és molytalanítási vállalom.

Korchma és Czirmay

zongora-, pianínó- és harmónium készítő

BUDAPEST, VII., DOB-U. 94-96
(Magyar Színház közelében)

Készítünk: A legmagasabb igényeknek megfelelő új zongorákat, pianínókat és harmóniumokat a legprecízebb és legmodernebb vitelben. — Zongorák átalakítását, teljes kijavítását, bőrozését, fényezését és hangolását vállalják jótállás mellett.

Ezüstéremmel kitüntetve.

Rigó Ferenc

szobafestő és mázolómester

Hirokonoknak a napi árnál olcsóbban vállal úgy szobafestést mint mázolást.

Levelező-lap hívásra azonnal jövök.

PESTERZSÉBET, JÁNOS-UTCA 66 SZÁM.

Két-, három- és négyüstös
székely házi szöttes
asztalkendők, törülközők, konyharuhák
stb. megrendelhetők:**Deák Miklós**

hírokonoknál

Lakása: II. KER., TÖLGYFA-UTCA 14

„STUDIUM“

KÖNYVESBOLT

Budapest, IV., Múzeum-körút 21. szám.

Telefon: Nagyrészt erdélyiekből Telefon
186—87. alakult új vállalat 186—87

Szakmunkák, szépirodalmi, egyházi és egyetemi tankönyvek raktára. Beszerez és szállít minden kapható külföldi és belföldi könyvet és folyóiratot. Vidéki megrendeléseket gyorsan és gondosan elintézi

Kitüntetve 1903-ban és 1925-ben.

FÜRSZT ANTAL

divat és orthopéd cipész

Budapest, X. Százados-út 21 szám.

Javításokat pontosan készítek. Levélhívásra azonnal jövök. Hirokonoknak jutányos ár.

Kádakat

Puttonyokat

Boredényeket

Mezőgazdasági
szek

Tragó

Kocsi

k é s z

Budapest, V., Kálmán-u. 21. Telefon

Prém János szabómester

hírokonok-nak a napi árnál olcsóbban vállal bármiféle ruhavarrást, fordítást, tisztítást stb.

Lakása: Budapest, VIII., Vig-utca 33. sz.